

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

(א) [פי"ג ה"ה] (ב) [קמן
דף ט.א.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ח"ל אבי
וקדושת: (ב) שם ראמאי
קא וכו' קדושת דמיס
נינהו ולהכי (ד) ד"ה אמר
לך וכו' לאחר שאפדו
אקח דמיו עולה ולהכי
לאחר:

גליון הש"ס

גמ' קדושת דמיס פקעה
בכדי: עיין ערוזין דף ט'
ע"א רש"י ד"ה היום מה
הקדש וי"ע:

פירוש הרא"ש

מי נפקא מיניה בלא
גמ'. ימילתא דכשיטא היא
דכין דנעשית אשמו אינה
יזאה ממנו בלא גט והכי
אמר צ"י המגדש (פ"ג):
לענין גט וכו' אמר היום
אי את אשתי ולמחר את
אשתי כיון שפקעה פקעה
וה"ל נמי לענין קדושת
דמקשי' הויה לניארה:
קדושת דמיס פקעה. דכי
היכי דפקעה ע"י פדייה
פקעה נמי ע"י קביעות
ומן אכל קדושת הגוף
דלא פקעה ע"י פדייה לא
פקעה נמי ע"י קביעות
ומן: בל' ל' יום עולה: אי
זא להקריבו תוך שלשים
יום יקריבו עולה ואלו לא
הקריבו תוך ל' יום אחר
ל' יום יקריבו עולמים
דפקעה ממנו קדושת עולה
ומלה עליו קדושת שלמים
וה"ל אס' אמר לאחר ל'
יום חולין שנעשה חולין
דכין שיש הפקעה לקדושת
הגוף און חילוק: ה"ל
דאמר רדב"י: דאמר שור
זה קדוש לימכר ולהביא
דמיו עולה ואלו לא נמכר
תוך ל' אחר ל' ימכר ויביא
דמיו שלמים וקדושת
דמיס פקעה לאחר ל' יום:
ומעכשיו שלמים: האי דלא
קאמר שור זה שלמים
ולאחר ל' יום עולה כדאמר
לעיל משום דבישא פתח
עולה תחלה פתח נמי
הכא בעולה:

א"ל רב המנונא. לעולא היאך יוצאין לחולין בלא פדייה: ודי קדושה
שלהן להיכן הלכה. כלומר היכי פקעה בכדי אע"פ שנקלצו: והלא
האומר לאשה היום את אשתי. שמהא לי מקדושת היום: ולמחר אי
את אשתי. אע"פ שהתנה כן בשעת קדושתו: מי נפקא למחר בלא
גט. ה"ל אע"ג דנקלצו היינו כמו
למחר אין את אשתי ולא נפקי בלא
פדיון: מי קא מדמיס קדושת הגוף
וכו'. הני נטיעות דקדישי לפדייה
קדישי קדושת דמיס (א) ולהכי פקעו
מלאחר שנקלצו אבל אשה קדושת הגוף
היא ולהכי לא פקעה בכדי: והפניא
מי שאמר שור זה עולה כל ל' יום.
שחס יקרב בתוך ל' יום עולה ואלו
לאחר ל' יום יקרב יהא שלמים: כל
ל' יום הוי עולה. כמו שאמר ולאחר
ל' יום מקדושת עולה והוי שלמים:
ואמאי. נפקא מקדושת עולה הא
קדושת הגוף נינהו ופקעה בכדי וקשיא
לעולא דלמחר קדושת הגוף לא פקעה
בכדי: אמר לך עולה הכא במאי
עסקינן. דפקעה קדושת עולה: דאמר

לדמי. דאמר הכי תורת דמיו עולה כל ל' יום לאחר שאפדנו
(א) ואקח דמיו עולה להכי לאחר ל' יום פקעה בכדי קדושת דמיס
היא אכל קדושת הגוף אכתי לא פקעה: א"ל. דמוקמת לה לדמי:
אימא סיפא. דההיא אמר שור זה לאחר שלשים יום עולה
ומעכשיו ועד שלשים יום שלמים הכי הוי כדאמר איהו: אי
אמרס בשלמא. רישא בקדושת הגוף וסיפא בקדושת דמיס:
היינו

בכדי וכדאמרין [במכות לה:] נכסי לך ואחר כך לפלוני אין לשני אלא מה ששייר ראשון ומה ששייר ראשון מיהא אית ליה דפקע וכו' מהי דראשון בכדי
ה"ל כי אמר שדי נתונה לך עד שאעלה לירושלים מתי עלה לירושלים פקע וכו' מהי ה"ל כי אמר שדי נתונה לך עד שאעלה לירושלים לומר
שאפילו יקנה אותה ממנו תחזור להיות קנויה למקבל הא ודאי לית לן למימר הכי כיון דאית לן לפרושי לישניה כפשטיה לומר שנתכונן
לקנותה לו עד שיעלה לירושלים בלבד ולא לאחר מכן אלו דבריו ז"ל. ואף הרשב"א ז"ל היה חוכך בדניו לומר דאין דין א"ל אלא שנתכונן
בלבד משום דהקדש חל בקדושת פה ובאמירה בלחוד וה"ל לאומר ר"ה אפשר ר"ה אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחזקה וכסף או שטר או חזקה
במקנה לחזירו בעלמא לא בדמאי קני הא אפילו א"ל מעכשיו אי אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחזקה וכסף או שטר או חזקה
שנעשה על מכר זה או מתנה זו ראשונה כשחזר זה וקנה כבר כלתה קנייתן של אלו ולכסוף במה יקנה: ודי קדושה שבהן להיכן הלכה.
לא כספירה ליה דתפקע בכדי. וא"ת מינא למאי דמפרשין במתני' דבהקדש ממש עסקינן איכא למפרך הכי אכל לאידך פירושא דפרישנא
דבדקומונת עסקינן היכי סליק אדעתיה דקומונת לא פקעה בכדי והתנן בפרק ההודר מן הירק^א שאת נהנית לי עד הפסק אס תלכי לבית
אצין עד מהג הלכה לפני הפסק אסורה בהנחתו עד הפסק אלמא דלאחר הפסק אפיק אסורה ממילא כך הקשה הרב ר' יונה ז"ל ומירך
ד"מ בקונס פרטי כי התם שאינו חל אלא על אשתו ומש"ה קליש אסוריה ופקע בכדי אכל קונס כללי כי האי דמתני' דנטיעות הללו אסר
להו אבולו עלמא כי היכי דאליס דתמיס כהקדש כדאמר ר' מאיר לקמן בריש פרק א"ל בין המודר (נה). ה"ל כספירא לן דחמרי ואלו
פקע בכדי: אמר ליה אבוי וקדושת הגוף לא פקעה. אפשר דאזי דמקשה הכי פליג נמי וסבירא ליה דהאומר לאשה היום את אשתי
ולמחר אי את אשתי דלמחר נפקא בלא גט ואפשר דנהי דסבירא ליה לאזי דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי בהאומר לאשה מודה דלמחר
לא נפקא בלא גט והיינו טעמא משום דכל קנין שאינו עולמית קנין פירות בלחוד מיקרי דמוכח בסוף פ' השולח (גיטין מו.) גבי מוכר שדה
לחזירו בזמן שהיוצא נובה הלכך גבי הקדש כיון דודאי חיל עליה הקדש דמיס שאינו עולמית דבין הוא נמי דמחול קדושת הגוף לזמן
ידוע בלבד שאפ"י לא תהא אותה קדושה אלא קדושת דמיס הרי מנינו קדושת דמיס גבי הקדש אכל באשה כיון דאי לא היא אשמו לעולם
לא קני בה קנין הגוף וקנין דמיס באשה לא אשכחן אי אפשר שמהיה אשתו לזמן ידוע בלבד שכל כיוצא בזה אינו קנין גוף. ויש לזה הוכחה
בירושלמי פ' האומר דקדושתו [פי"ג ה"ה] דגרס התם ר' אבהו צנס רבי יוחנן הרי זו עולה שלשים יום כל שלשים יום הרי זו עולה לאחר שלשים
יום יתה לחולין מאליה הרי את מקדושת שלשים יום הרי זו מקדושת מה בין הקדש מה בין אשה מנינו הקדש יוצא בלא פדיון ולא מנינו אשה
שיצאה בלא גט היכן מנינו הקדש יוצא בלא פדיון תפטר דברי הכל בשדה מנקה אלמא דאפילו לנאון דאמר דקדושת הגוף פקעה בכדי באשה
מודה וה"ל מסתברא מאחר דמקשי' לעיל בסמוך כל כך בפשיטות אילו האומר לאשה וכו' דאלמא דהא ליכא מאן דפליג. הרשב"א:
הכא נמי דאמר לדמי. וכגון דהוי בעל מוס דאילו תס אפילו אמר לדמי קדוש קדושת הגוף דק"ל [תמורה ג.]. המתפסים תמימין לבדק הבית מדי מוצח
לא יאלו. ואיכא מ"ד דהאי פירוק סליק לרצח דסבירא ליה דקדושת דמיס פקעה בכדי אכל לבר פדא אכתי לא ניהא דהא לירייה אפילו
קדושת דמיס נמי לא פקעה בכדי. ואיכא מאן דאמר דאפילו לבר פדא ניהא דכיון דמקדיש לדמי עסקינן מוקי לה בר פדא כשפדאו ומש"ה
חיללא עליה לאחר ל' יום קדושת שלמים. וכי תימא א"ה פשיטא נראה לי דסד"א שכיון שבשעה שאמר לאחר ל' שלמים לא היה ראו לחול
דקדושת עולה לא פקעה בכדי וכיון שכן נימא דאפ"י לאחר שפדאה לקדושת עולה לא תחול קדושת שלמים קמ"ל דקדושת שלמים מתלה
תליא וקיימא וכי משכחת רוחא חיללא: אי אמרס בשלמא מדא בקדושת הגוף והוא קדושת דמיס היינו דקנינו פדיון. כלומר תתא
סיפא לגלויי רישא שלא תאמר דוקא קדושת דמיס פקעה בכדי קדושת הגוף לא פקעה להכי תני תרמי' לאשמועינן דאפ"י קדושת
הגוף פקעה בכדי אלא לדידך דסבירא לך דקדושת הגוף לא פקעה בכדי ומוקמת לה בקדושת דמיס תרמי' ל"ל ואתוצב רבא דודאי
שמעינן מהא דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי הלכך לרצח לא הויה ליה להאדורי לרצ המנונא מאי קמדמיס קדושת הגוף לקדושת דמיס
דאלמא כ"ל דקדושת הגוף דהקדש לא פקעה כקדושת הגוף דאשה אלא הכי הוה ליה למימר דלא דמי אשה להקדש משום דאין אישות
לחאזין וכמו שכתבתי למעלה אכל הקדש אימיה לזמן ידוע ואפילו קדושת הגוף פקעה ביה בכדי הלכך פירכיה דרצ המנונא לימא
דחך ברייתא מסייע ליה לעולא דכיון דברייתא מוכחא דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי כ"ש קדושת דמיס ומש"ה אמר [ע"ב] לימא תיהו
מיוצמיה דבר פדא דלמחר לא פקעה קדושת בכדי כלומר כיון דע"כ ברייתא אפ"י בקדושת הגוף היא תקשי לבר פדא דלא מני לאוקמת
בגון שפדאו קדושת הגוף אין לה פדיון אכל אי הוה מנינן למימר דתריייהו בקדושת דמיס לא תקשי ליה דאיכא למימר לאוקמתו בעדיון:

פדיון מוציאן לחולין עד שיקלצו ועולא פליג עליה ואמר דלאחר
שנקלצו אין צריכין פדיון דקדושה פקעה בכדי וכיון שכן לעולא זה
שומר עד שיקלצו לא זא לומר שאפילו יפדס יחזרו לקדושתן עד
שיקלצו אלא לומר שיהו קדושות עד אותו זמן ומאותו זמן ואילך
תפקע קדושתן. והא דלא פליג עולא
בהדיא אמאי דאמר בר פדא פדאן
חוזרות וקדושות משום דלא אצטרך
דבר פדא גופיה לא אמר הכי אלא
משום דס"ל דאפילו לאחר שיקלצו
צריכין פדיון וכדפרישית וכיון דפליג
עליה עולא אהאי דינא ואמר דכיון
שנקלצו שז' אין פדיון ממילא אכולה
מילתא פליג ועולא כי תנן במתני'
אין להס פדיון היא גופא אמת
לאשמועינן שהמקדיש דבר עד זמן
ידוע מאותו זמן ואילך נפקעה קדושתו
ואין צריך פדיון. ומאלא רגלים לפירושו
בירושלמי דתלו פלוגתא דבר פדא
ועולא בחוקיה ור' יוחנן דגרסי' התם^א
חוקיה אמר פדאן חזרו לקדושתן רבי
יוחנן אמר פדאן פדיון ממני' פליגא

עליה דר' יוחנן אין להס פדיון פתח לה לכשיקלצו אין להס פדיון
כלומר אין צריכות פדיון אלמא בתרמי' פליגו והיינו דלקמן בסמוך
אמר לבר פדא דאמר פדאן חוזרות וקדושות אלמא בר פדא בלחוד
הוא דאמר הכי ולא מודה ליה עולא. הלכך אפ"י תמנא לומר דהלכתא
בבר פדא מדסקיל וטרי רבי יוחנן אליביה ואמר לא שנו אלא שפדאן
הוא וכו' ואפ"ה דוקא בהקדש הוא דאמר הכי משום דקדושה לא
פקעה בכדי אכל דיני ממונות כיון דודאי זכיה דמונא פקעה
בכדי וכדאמרין [במכות לה:] נכסי לך ואחר כך לפלוני אין לשני אלא מה ששייר ראשון ומה ששייר ראשון מיהא אית ליה דפקע וכו' מהי דראשון בכדי
ה"ל כי אמר שדי נתונה לך עד שאעלה לירושלים מתי עלה לירושלים פקע וכו' מהי ה"ל כי אמר שדי נתונה לך עד שאעלה לירושלים לומר
שאפילו יקנה אותה ממנו תחזור להיות קנויה למקבל הא ודאי לית לן למימר הכי כיון דאית לן לפרושי לישניה כפשטיה לומר שנתכונן
לקנותה לו עד שיעלה לירושלים בלבד ולא לאחר מכן אלו דבריו ז"ל. ואף הרשב"א ז"ל היה חוכך בדניו לומר דאין דין א"ל אלא שנתכונן
בלבד משום דהקדש חל בקדושת פה ובאמירה בלחוד וה"ל לאומר ר"ה אפשר ר"ה אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחזקה וכסף או שטר או חזקה
במקנה לחזירו בעלמא לא בדמאי קני הא אפילו א"ל מעכשיו אי אפשר לו לקנות אלא בכסף בשטר ובחזקה וכסף או שטר או חזקה
שנעשה על מכר זה או מתנה זו ראשונה כשחזר זה וקנה כבר כלתה קנייתן של אלו ולכסוף במה יקנה: ודי קדושה שבהן להיכן הלכה.
לא כספירה ליה דתפקע בכדי. וא"ת מינא למאי דמפרשין במתני' דבהקדש ממש עסקינן איכא למפרך הכי אכל לאידך פירושא דפרישנא
דבדקומונת עסקינן היכי סליק אדעתיה דקומונת לא פקעה בכדי והתנן בפרק ההודר מן הירק^א שאת נהנית לי עד הפסק אס תלכי לבית
אצין עד מהג הלכה לפני הפסק אסורה בהנחתו עד הפסק אלמא דלאחר הפסק אפיק אסורה ממילא כך הקשה הרב ר' יונה ז"ל ומירך
ד"מ בקונס פרטי כי התם שאינו חל אלא על אשתו ומש"ה קליש אסוריה ופקע בכדי אכל קונס כללי כי האי דמתני' דנטיעות הללו אסר
להו אבולו עלמא כי היכי דאליס דתמיס כהקדש כדאמר ר' מאיר לקמן בריש פרק א"ל בין המודר (נה). ה"ל כספירא לן דחמרי ואלו
פקע בכדי: אמר ליה אבוי וקדושת הגוף לא פקעה. אפשר דאזי דמקשה הכי פליג נמי וסבירא ליה דהאומר לאשה היום את אשתי
ולמחר אי את אשתי דלמחר נפקא בלא גט ואפשר דנהי דסבירא ליה לאזי דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי בהאומר לאשה מודה דלמחר
לא נפקא בלא גט והיינו טעמא משום דכל קנין שאינו עולמית קנין פירות בלחוד מיקרי דמוכח בסוף פ' השולח (גיטין מו.) גבי מוכר שדה
לחזירו בזמן שהיוצא נובה הלכך גבי הקדש כיון דודאי חיל עליה הקדש דמיס שאינו עולמית דבין הוא נמי דמחול קדושת הגוף לזמן
ידוע בלבד שאפ"י לא תהא אותה קדושה אלא קדושת דמיס הרי מנינו קדושת דמיס גבי הקדש אכל באשה כיון דאי לא היא אשמו לעולם
לא קני בה קנין הגוף וקנין דמיס באשה לא אשכחן אי אפשר שמהיה אשתו לזמן ידוע בלבד שכל כיוצא בזה אינו קנין גוף. ויש לזה הוכחה
בירושלמי פ' האומר דקדושתו [פי"ג ה"ה] דגרס התם ר' אבהו צנס רבי יוחנן הרי זו עולה שלשים יום כל שלשים יום הרי זו עולה לאחר שלשים
יום יתה לחולין מאליה הרי את מקדושת שלשים יום הרי זו מקדושת מה בין הקדש מה בין אשה מנינו הקדש יוצא בלא פדיון ולא מנינו אשה
שיצאה בלא גט היכן מנינו הקדש יוצא בלא פדיון תפטר דברי הכל בשדה מנקה אלמא דאפילו לנאון דאמר דקדושת הגוף פקעה בכדי באשה
מודה וה"ל מסתברא מאחר דמקשי' לעיל בסמוך כל כך בפשיטות אילו האומר לאשה וכו' דאלמא דהא ליכא מאן דפליג. הרשב"א:
הכא נמי דאמר לדמי. וכגון דהוי בעל מוס דאילו תס אפילו אמר לדמי קדוש קדושת הגוף דק"ל [תמורה ג.]. המתפסים תמימין לבדק הבית מדי מוצח
לא יאלו. ואיכא מ"ד דהאי פירוק סליק לרצח דסבירא ליה דקדושת דמיס פקעה בכדי אכל לבר פדא אכתי לא ניהא דהא לירייה אפילו
קדושת דמיס נמי לא פקעה בכדי. ואיכא מאן דאמר דאפילו לבר פדא ניהא דכיון דמקדיש לדמי עסקינן מוקי לה בר פדא כשפדאו ומש"ה
חיללא עליה לאחר ל' יום קדושת שלמים. וכי תימא א"ה פשיטא נראה לי דסד"א שכיון שבשעה שאמר לאחר ל' שלמים לא היה ראו לחול
דקדושת עולה לא פקעה בכדי וכיון שכן נימא דאפ"י לאחר שפדאה לקדושת עולה לא תחול קדושת שלמים קמ"ל דקדושת שלמים מתלה
תליא וקיימא וכי משכחת רוחא חיללא: אי אמרס בשלמא מדא בקדושת הגוף והוא קדושת דמיס היינו דקנינו פדיון. כלומר תתא
סיפא לגלויי רישא שלא תאמר דוקא קדושת דמיס פקעה בכדי קדושת הגוף לא פקעה להכי תני תרמי' לאשמועינן דאפ"י קדושת
הגוף פקעה בכדי אלא לדידך דסבירא לך דקדושת הגוף לא פקעה בכדי ומוקמת לה בקדושת דמיס תרמי' ל"ל ואתוצב רבא דודאי
שמעינן מהא דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי הלכך לרצח לא הויה ליה להאדורי לרצ המנונא מאי קמדמיס קדושת הגוף לקדושת דמיס
דאלמא כ"ל דקדושת הגוף דהקדש לא פקעה כקדושת הגוף דאשה אלא הכי הוה ליה למימר דלא דמי אשה להקדש משום דאין אישות
לחאזין וכמו שכתבתי למעלה אכל הקדש אימיה לזמן ידוע ואפילו קדושת הגוף פקעה ביה בכדי הלכך פירכיה דרצ המנונא לימא
דחך ברייתא מסייע ליה לעולא דכיון דברייתא מוכחא דאפילו קדושת הגוף פקעה בכדי כ"ש קדושת דמיס ומש"ה אמר [ע"ב] לימא תיהו
מיוצמיה דבר פדא דלמחר לא פקעה קדושת בכדי כלומר כיון דע"כ ברייתא אפ"י בקדושת הגוף היא תקשי לבר פדא דלא מני לאוקמת
בגון שפדאו קדושת הגוף אין לה פדיון אכל אי הוה מנינן למימר דתריייהו בקדושת דמיס לא תקשי ליה דאיכא למימר לאוקמתו בעדיון:

כ"א א ב מ"י פ"טו מהל
מנשה הקדושת
הלכה ז וע"ש בכ"מ:

תוספות

היום את אשתי ולמחר
אי את אשתי מי
נפקא בלא גמ'. וא"ת
ומגן דלריך גט וי"ל
דבפיק המגדש בגטין (ד'
פג.) מביעין לן גבי האומר
לאשתי היום אי את אשתי
ולמחר את אשתי כלומר
מה מגרשת היום ולמחר
לא תהא מגרשת מהו
ופשטי התם כיון דפסקה
פקעה והויה מגרשת
לעולא ואלו כן גבי קדושת
גמ' ונמי מקדושת לעולם
ופשטיה דהא לניארה וס"ד
התמא דהויה לניארה פליג
עולא: והתנן שור זה
עולה כל ל' יום עולה.
ומעולא כה כל אונן שלשים
יום. אורי' דגרס דתניא
שהוא ברייתא ולא משנה:
שור זה עולה כל שלשים
יום ולאחר ל' יום שלמים
בל' ל' יום עולה. ומעולא
בה כל אונן ל' יום
[וגם] אס' זא כל אונן
ל' יום ומקריבו כדן עולה
ז' אס' נתעבד להקריבו עד
לאחר ל' יום הוי משס
דאפ"י שלמים אלמא פקעה
קדושת הגוף בכדי ולא
דמי להא דאמר בנתיב
(דף ג.) תחול זו ואח"כ
תחול זו לא חיללא דאשתי
הכא דלכתמיה לא אמר
סתם שהיה עולה אלא
אמר כל ל' יום: דאמר
רדב"י. שאמר לדמי עולה
וא"ת והא אמרין הקדש
זכר לדמי קדוש קדושת
הגוף וי"ל דליירי הכא
למחר לדמי נכסי דמודה
שם רבא דלמחר בשבועות
בפ"ק (דף ט"ז.) אי נמי התם
בחס ולכך קדוש קדושת
הגוף אכל הכא בעל מוס
ולכך קדוש קדושת דמיס: